

Warszawa, dn. 23 sierpnia 2006 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-517732-VII/14/05

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Zbigniew Ziobro
Minister
Sprawiedliwości
Prokurator Generalny
WARSZAWA

Przeprowadzone w tym roku przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich badania w 40 sądach rejonowych nad poszanowaniem prawa przy wykonywaniu zadań przez kuratorów sądowych dla dorosłych wskazują między innymi na poważne trudności w sprawowaniu przez nich kontroli okresu próby skazanych, którym sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary bez orzeczonego dozoru kuratora lub podmiotu określonego w art. 170 § 2 Kodeksu karnego wykonawczego (Kkw).

Zgodnie z art. 178 § 1 Kkw, w sprawach związanych z wykonaniem orzeczenia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary - bez ustanowionego dozoru nad skazanym - właściwy jest sąd, który w danej sprawie orzekał w pierwszej instancji. Zasada ta, będąca konkretyzacją art. 3 § 1 Kkw, dotyczy również właściwości kuratora sądowego, który w sprawach takich sprawuje kontrolę przebiegu próby wobec skazanego, chociażby skazany ten mieszkał w miejscowości położonej w innym okręgu sądowym, nieraz znacznie oddalonej od siedziby sądu, który orzekał w pierwszej instancji.

W praktyce mamy więc do czynienia z sytuacją, że kurator zatrudniony w określonym sądzie rejonowym sprawuje kontrolę nad skazanymi, którzy zamieszkują na terenie całej Polski. Znaczna odległość między siedzibą sądu a miejscem zamieszkania lub pobytu skazanego utrudnia lub czyni wręcz iluzoryczną kontrolę okresu próby. Sprowadza się ona bowiem do prowadzenia przez kuratora korespondencji z instytucjami oraz samym podopiecznym. Może również polegać na korzystaniu z wywiadu środowiskowego, jaki w trybie art. 14 § 1 Kkw przeprowadził kurator sądu, w którego okręgu mieszka (przebywa) skazany. Na występowanie tych trudności skarżą się kuratorzy zawodowi.

Taki sposób wykonywania swoich zadań przez kuratorów sądowych jest nie tylko nieefektywny, ale stoi w sprzeczności z przepisami ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz.U. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.), które wprowadzają zasadę środowiskowego (terytorialnego) działania kuratora sądowego. Zgodnie bowiem z jej art. 3, kuratorzy sądowi wykonują swoje zadania w środowisku podopiecznych, zaś na podstawie art. 11 pkt 3 kuratorzy zawodowi mają obowiązek współpracować z właściwym samorządem i organizacjami społecznymi, które statutowo zajmują się opieką, wychowaniem, resocjalizacją, leczeniem i świadczeniem pomocy społecznej. Ustawa określa też czas pracy kuratora zawodowego, który winien być wykorzystany przez wypełnianie obowiązków służbowych w terenie oraz pełnienie dyżurów sądowych (art. 13 ust. 2).

Pragnę zaznaczyć, iż opisany przeze mnie problem był przedmiotem wystąpienia skierowanego w dniu 3 grudnia 2003 r. przez Rzecznika Praw Obywatelskich do Ministra Sprawiedliwości w związku z dokonaną wówczas oceną wykonywania kary ograniczenia wolności. Sformułowane przez Rzecznika argumenty i płynące z nich wnioski, tożsame z tymi jakie zawarłem w niniejszym piśmie, podzielił wtedy, w odpowiedzi z dnia 22 marca 2004 r., Minister Sprawiedliwości. Niestety w ślad za tym nie zostały wprowadzone stosowne rozwiązania prawne.

Dlatego na podstawie art. 16 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147) uprzejmie proszę Pana Ministra o podjęcie działań zmierzających do zmiany odpowiednich przepisów Kodeksu karnego wykonawczego, która wprowadzi do praktyki zasadę wykonywania kontroli okresu próby wobec osób, którym sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary bez ustanowionego dozoru nad nimi, przez kuratora sądowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania (pobytu) tych osób. Nowelizacja przepisów kodeksowych wiązała się będzie z odpowiednią zmianą rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 listopada 1987 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. Nr 38, poz. 218 z późn. zm.).

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Abstrakt wystąpienia RPO

Przeprowadzone w tym roku przez pracowników Biura RPO badania w sądach rejonowych wykazały poważne trudności w sprawowaniu przez kuratorów sądowych kontroli okresu próby wobec skazanych, którym sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary pozbawienia wolności bez orzeczonego dozoru kuratora. Zgodnie z art. 178 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego, w sprawach związanych z wykonaniem orzeczenia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary - bez ustanowionego dozoru nad skazanym - właściwy jest sąd, który w danej sprawie orzekał w pierwszej instancji. Zasada ta dotyczy również właściwości kuratora sądowego, który w sprawach takich sprawuje kontrolę przebiegu próby wobec skazanego, chociażby skazany ten mieszkał w miejscowości położonej w innym okręgu sądowym, nieraz znacznie oddalonej od siedziby sądu, który orzekał w pierwszej instancji. W praktyce mamy więc do czynienia z sytuacją, że kurator zatrudniony w określonym sądzie rejonowym sprawuje kontrolę nad skazanymi, którzy zamieszkują na terenie całej Polski. Znaczna odległość między siedzibą sądu a miejscem zamieszkania lub pobytu skazanego utrudnia lub czyni wręcz iluzoryczną kontrolę okresu próby. Na występowanie opisanych wyżej trudności skarżą się również kuratorzy zawodowi.

Taki sposób wykonywania swoich zadań przez kuratorów sądowych jest nie tylko nieefektywny, ale stoi w sprzeczności z przepisami ustawy z dnia 27.07.2001 r. o kuratorach sądowych, które wprowadziły zasadę środowiskowego (terytorialnego) działania kuratora sądowego.

Mając to wszystko na uwadze, Rzecznik zwrócił się w piśmie z 23 sierpnia 2006 r. do Ministra Sprawiedliwości o podjęcie działań zmierzających do zmiany odpowiednich przepisów Kodeksu karnego wykonawczego, która wprowadzi do praktyki zasadę wykonywania kontroli okresu wobec osób, którym sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary bez ustanowionego dozoru nad nimi, przez kuratora sądowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania (pobytu) tych osób.